

Denne uttalelsen er signert av følgende tolkeforeninger:

Bandalag þýðenda og túlka, BÞOT (Island)

Kieliasiantuntijat – Språkexperter (Finland)

Norsk tolkeforening (Norge)

Oqalutsit Nutserisullu Ilinniagartuut Peqatigiiffiat (Grønland)

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL, Finlands översättar- och tolkförbund FÖTF (Finland)

Sveriges Facköversättare och Auktoriserade tolkar (Sverige)

Tolkeforeningen af 1993 (Danmark)

Tolkene i Akademikerforbundet (Norge)

Tolkesamfundet (Danmark)

Translatørforeningen (Danmark)

Kieliasiantuntijat

TOLKESAMFUNDET

Felles nordisk uttalelse om viktigheten av profesjonell tolking

Som representanter for tolker i de nordiske landene vil vi uttrykke vår bekymring for de utfordringene som angår tolking i offentlig sektor i samtlige av våre land.

Ettersom de nordiske samfunnene er flerspråklige, er myndighetene nødt til å sikre tilgang på tolk for å gjøre offentlige tjenester tilgjengelige for alle innbyggere, for å gi fagpersoner muligheten til å utføre sitt arbeid på en forsvarlig måte, og for å oppfylle sine plikter som sivilsamfunn, i tråd med internasjonale konvensjoner. Profesjonell tolking er nødvendig i en rekke situasjoner, for eksempel:

- I helsevesenet sikrer tolking at helsepersonell kan utrede og behandle pasienten, mens pasienten har innsikt i sin diagnose og forstår hva hen selv skal gjøre.
- I justissektoren gjør tolking det mulig å etterforske saker på grunnlag av riktig informasjon, og det sikrer rettssikkerhet for alle parter.
- I trygdesaker gjør tolking det mulig å forstå alle nyanser i systemet, og å vurdere søkerens situasjon nøye.

Det er viktig å merke seg at personer som snakker et fremmed språk er begrenset til å uttrykke kun det de selv klarer, mens personer som snakker morsmålet sitt, kan uttrykke seg fullt og fritt. Derfor trengs det en tolk som kan overføre den nøyaktige betydningen. I offentlig sektor må informasjon bli overført korrekt, presist og trofast. Tolking bør utføres av kvalifiserte tolker, som ikke bare behersker sine arbeidsspråk, men også ulike tolkemeter, og som er forpliktet til å følge strenge profesjonsetiske retningslinjer. Av hensyn til disse skal kvalifiserte tolker være upartiske og ikke aktivt ta del i samtalen. På den måten kan alle parter ha tillit til at det de andre har ytret, har blitt overført nøyaktig, og at ingenting er blitt utelatt eller påvirket av tolkens personlige meninger.

Profesjonelle tolker bør aldri erstattes av flerspråklige bekjente eller familiemedlemmer, ettersom disse:

- har en nær relasjon til tolkebrukeren,
- kan mangle kjennskap til fagspråket som trengs i den gitte situasjonen,
- ikke har blitt opplært til å opptre i tråd med profesjonsetikken og prinsippet om upartiskhet.

Dette kan få uheldige følger for kommunikasjonen og belaster de involverte unødige. Det er spesielt viktig å ikke bruke barn som tolk, ettersom dette bryter med FNs konvensjon om barnets rettigheter og med tolkeloven.

Feil og unøyaktig tolking kan gjøre vesentlig skade på de minoritetsspråklige tolkebrukernes interesser og velferd. I verste fall kan det stå om liv og individets frihet. Dårlig tolking kan også føre til utilbørlige forsinkelser, misforståelser og mistillit til staten og myndighetene. Det kan føre til at prosesser må gjentas og saker gjenopptas, noe som kan føre til merkostnader for det offentlige.

Siden våre land er flerspråklige, vil nærmest hver fagperson i offentlig sektor på et eller annet tidspunkt ha behov for å bruke tolk i sitt arbeid. Vi oppfordrer fagpersoner som benytter seg av tolketjenester til å kreve høy kvalitet og kompetente, kvalifiserte tolker, siden kvaliteten på tjenesten som fagpersonen yter, aldri vil bli bedre enn kvaliteten på tolkingen.

I våre land ser vi at tolkekompetanse ikke blir tilstrekkelig verdsatt. Tolkeutdanning er underfinansiert eller til og med avvirket (noe som er skjedd i Danmark). I noen tilfeller bruker tolkebyråer strategier som likner på sosial dumping for å vinne offentlige anbud, ved å tilby lavere kvalitet og ukvalifiserte tolker. Når store deler av tolkemarkedet blir konkurranseutsatt, er det vesentlig at man rådfører seg med tolkene når det gjelder priser og realitetene i tolkemarkedet. Det er også viktig at anbudsrunderne er transparente.

Vi oppfordrer myndighetene i nordiske land til å merke seg verdien av tolkeutdanning og viktigheten av å tilby innbyggerne tolketjenester av høy kvalitet, ved å kreve høyere standard og rettmessig godtgjørelse til kvalifiserte tolker. Vi oppfordrer alle fagpersoner i offentlig sektor til å kreve tilgang på kvalifiserte tolker – tolker som tiltros ansvaret å overføre budskapet riktig.